

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi Udruženja Jugoslov. Učiteljstva — Poverjenišvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtek pop.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Za neorganizirane 30.-- Din. za naročnike v
inozemstvu 40.-- Din. letno.
Posamezna številka po 1.-- Din.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana,
razpise služb je plačati po 75 para za
vsako peti-vrsto. Priloge stanejo poleg
poštne še 25 Din.

Telefon uredništva
št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne peti-vrste,
če se tiska enkrat 75 para
za nadaljnja izvršenja primeren popust.
Oznanila sprejema upravništvo lista.

Članstvo ljubljanskega Poverjenišva
UJU ima s članarino tudi že plačano
naročnino, torej ni treba članstvu na-
ročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne
stvari, je pošiljati samo na naslov:

**Upravništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6./I.**

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije so proste poštne.

Ferijalni Savez in učiteljstvo.

(Poroča Anton Šemč.)

Ljubljansko Učiteljsko društvo je sklenilo že preteklo šolsko leto pristopiti k F. S., oziroma ustanoviti Učiteljsko podružnico F. S. V ta namen je stopilo v stik s pokrajinskim poverjenikom F. S. za Slovenijo in tega tudi poverilo kot svojega zastopnika na kongresu F. S., ki se je vršil v Zagrebu dne 12. 7. 1922, in ki je razpravljal tudi o učiteljskem pristopu, ter spremenil tozadevna svoja pravila.

Pozneje bi se moralo o stvari sklepati še na blejskem zborovanju UJU poverjenišvo Ljubljana in so me vsled tega povabili tja kot tozadevnega poročevalca. Ker pa vsled preobilice drugega gradiva nisem prišel s svojim referatom na vrsto, hočem v kratkih potezih orisati v »Učiteljskem Tovarišu« ustroj te organizacije in dosedanj uspeh F. S. zlasti med dijaštvom, s tem pa tudi zainteresirati učiteljstvo za to ustanovo.

F. S. ima svoje središče v Beogradu. Je kulturna in izvenpolitična ustanova, ki stoji na principu narodnega jedinstva. Kot smoter svojemu stremjenju si je nadelo:

1. Agitacijo med srednjo in visokošolsko mladino kot tudi med učiteljstvom, da vsak pojedinec prepotuje in spozna celo našo kraljevino.

2. Pristopanje k sorodnim organizacijam drugih narodov, da se omogoči na ta način članom F. S. prepotovati in spoznati tudi dežele in narode izven naše domovine.

3. Pridobivanje raznih sredstev, kot so brezplačna prenočišča, cenejša ali brezplačna hrana, popust na železnica, parobrodih in v planinskih kočah, s katerimi se omogoči članom F. S. in članom sorodnih organizacij drugih narodov potovanje v počitnicah po naši domovini in izven te.

4. Protekcija potujočih članov za brezplačen pristop v muzeje, rudnike, podzemne jame, soteske itd.

5. Čuvanje in pospeševanje zdravstvenih razmer med člani F. S.

6. Pridobivanje prijateljev omladine in prirode v Mesna Udruženja F. S. (po-

* Glej članek »Učiteljstvo in Ferijalni Savez« v 15. št. Uč. tov. z dne 13. aprila 1922. — Uredništvo.

kroviteljski odbori v mestih), ki imajo nalogo propagirati in podpirati s svojim ugledom in razpoložljivimi sredstvi promet tujece.

7. Napeljevanje posameznikov k štedenju, da si tako omogočijo med počitnicami potovati, oziroma v slučaju obolelosti se lečiti v kakem kopališču F. S. Kot sredstva v dosegu navedenih ciljev svojega delovanja si je izbral F. S. v svoj program:

1. Predavanja, izdajanje knjig in brošur, geografskih zemljevidov, pokrajinskih slik in pozneje tudi po možnosti izdajanje svojega lastnega lista. (Doselej ima svoje stalne predale v listu »Naša Otažbina«.)

2. Dogovori s sličnimi organizacijami v inozemstvu.

3. Prenosišča dobrotvora F. S., svratišča in kolonije F. S. brezplačna in cenejša prehrana pri dobrotvorih F. S., ¼ vožnja po železnica in parobrodih v času počitnic.

4. Obiskovanje kulturnih ustanov, industrijskih podjetij in prirodnih znamenitosti.

5. Potovanje, propaganda abstinence in vzdržnosti alkohola, nikotina, prostitucije itd., ter paralelno s to propagando organiziranje in ustanavljanje svojih sanatorijev.

6. Organizovanje Mesnih Udruženj F. S.

7. Ustanavljanje hranilnic F. S.

Za kritje teh navedenih sredstev si išče F. S. dohodke iz članarine, čistih dohodkov od razprodaje svoje družbene imovine in njenih dohodkov, javnih prireditvev, legatov, državne subvencije in raznih drugih zakonito dovoljenih dohodkov.

Članarina za tekoče leto je 10 Din, ki pa se pozneje pristopajočim sorazmerno zvišuje.

Člani F. S. se dele v 5 delov, t. j. v obične člane, potujoče člane, dobrotvore, utemeljence ali ustanovnike in častne člane.

Obični član je oni ki plača vpisnino za 1 leto. Tak član pa še nima pravice potovati. Potujoči član postane še le, če kupi »Popis« ali »Almanah«, in ki je prijavil F. S. enega dobrotvora, ali če je kdo

po njegovem posredovanju plačal F. S. 25 Din. Če pa tem zahtevam obični član ni mogel zadostiti, spregleda mu vse te zahteve lahko F. S. na njegovo prošnjo.

Ustanovnik lahko postane oni, ki plača F. S. 100 Din letno ali pa daruje oziroma da na razpolago temu kako premično ali nepremično premoženje.

Potujoči člani imajo, kot sem že omenil, na železnica in parobrodih četrtinsko vožnjo v skupinah po 5 oseb o Veliki noči, Božiču in v velikih počitnicah, skušalo pa se bo takoj tudi dobiti dovoljenje, da bo potoval vsak član tudi lahko posamezno in to je ena prvih bodočih nalog F. S.

F. S. ima kljub svoji mladosti beležiti že lepe uspehe. Ima že precej svojih kolonij kot so: Vrelo Prače nad Sarajevom, Kocbekovo kočjo v Kamniških planinah, jednako kočjo za dame na Fruški gori, Na Bledu ima F. S. na razpolago od g. Kende prostor v Zaki in del obali, kjer bo gradil svoje kopališče in je že tozadevni načrt gotov. V Bohinju ima na razpolago od Sl. plan. društva poleg Zlatoroga udobno kočjo, V Topolščici na Štajerskem ima že svoj prostor, kjer namerava zgraditi svojo kolonijo v najkrajšem času. Jednako bo gradil tudi v Avali nad Beogradom. V Topoli je dobil na razpolago od občine stari konak Karadjordjevičev za dobo 30 let. Na Bledu je imel F. S. to leto Rikljev lope z 20 posteljami itd.

Iz vsega tega se vidi, da ima F. S. resen namen organizirati ugodno in ceno potovanje med dijaštvom kot tudi učiteljstvom, kar je zlasti v teh dragih časih izredne važnosti. Važno pa je to zlasti še za učiteljstvo iz drugih vidikov. Narodno učiteljstvo mora zlasti sedaj spoznati svojo novo širšo domovino tako v geografičnem kulturnem in historičnem oziru, če hoče uspešno poučevati in vzgojevati svojo mladino v krepke in značajne državljane. Ne pretiravam, ako trdim, da 95% našega učiteljstva ne pozna svoje celotne domovine, a to vsled tega, ker ni imelo priložnosti ali pa ne gmočnih sredstev da bi prepotovalo zlasti Srbijo in Hrvaško. Vsled tega učiteljstvo ne more v šoli uspešno in dovolj živo poučevati, a ob enem tudi ne more z zadostnim uspehom gojiti pri mladini čuta ljubezni do prostrane in lepe naše domovine. Zaradi tega je že iz teh razlogov nujno potrebno,

da se ustanovi v vsakem okraju poleg okr. uč. društva tudi učiteljsko društvo F. S., ki bo učlanjeno v osrednjem F. S. in katerega član naj bi bil vsak po narodu željan učitelj-ica. Učiteljska društva so osnovana po vseh krajih Slovenije in njih člani žive tudi v najoddaljenih krajih lahko bi se torej osnovala podružnice F. S. v vseh okrajih Slovenije, kar bi nudilo izredne ugodnosti srbskim in hrvaškim članom, ki bi hoteli temeljito proučiti slovenski del naše domovine tudi po deželi, in obratno.

Zlasti za učiteljstvo bi bilo to tem lažje, ker ima o počitnicah vedno v šol. poslopiu kako sobo na razpolago ki bi služila za eventuelno prenočišče, prav tako pa bi se tudi lahko dogovoril z domačim gostilničarjem za cenejšo prehrano v slučaju potrebe.

Na ta način bi se gojil tudi medsebojni stik državljanov in s tem tudi medsebojno spoznavanje in zaupanje, kar je glavni pogoj k srčni konsolidaciji države, katero si želimo zlasti mi učitelji.

Vsled tega naj gospodarski odsek U. J. U. P. Lj. takoj skliče svojo sejo, kateremu se je tudi stvar poverila, in naj zaopne takoj k organizaciji takih Uč. društev F. S., da bo deležno učiteljstvo vseh dobrot F. S. že prihodnje počitnice in da si do tedaj tudi izvojuje četrtinsko potovanje za posamezne člane.

Nabava živil za državne uradnike — učitelje.

Izšel je tozadeven odlok, ki se glasi sledeče: Gospodu ministru za socialno politiko se je glasom razpisa predsedstva pokrajinske uprave v Ljubljani z dne 19. okt. 1922. št. 9897. posredilo pridobiti večjo množino živil (moke, masti, sladkorja), ki naj se po znižanih cenah razdeli med drž. nameščence v Sloveniji.

Akcija naj se načelno razteza na vse kraje, kjer so nastanjeni državni organi, razume se pa, da se bo moralo razpošiljanje iz tehniških razlogov omejiti na nekatera večja centra, ki se še določijo, ker bi sicer prevoznimi in manipulacijskimi stroški preveč narasli in ogrožali praktični uspeh. Uslužbenci, ki so bili oddaljeni od onih center, bodo morali torej prevdariti, ali se jim bo udeležba sploh še izplačala. Ob pametni in racionalni organizaciji, ki

V.

Ljubljansko poverjenišvo UJU je poklonilo zboru tovarišic laborov venec z narodnimi trakovi. »Društvo slovenskih učiteljic« jim je priredilo čajanko. V nedeljo dopoldne so si češke tovarišice ogledale Učiteljsko tiskarno in urade naše organizacije. Iz Ljubljane je odšel zbor na jug, kjer priredi koncert v Zagrebu in Beogradu. Žal le, da koncertna dvorana ni bila tako polna, kakor je zbor to zaslužil.

Vam pa, ki ste bili pri koncertu, gotovo ni bilo žal, ker vemo, da ste odhajali s polnimi srci.

FR. SUHER :

O pomenu risanja.

Se enkrat o tem predmetu in sicer zadnjokrat! Vsaj baje ne izda mnogo — in — oprostite, ki se Vas ne tiče:

Čim bolj resnica se naglašja, tem bolj se glupost nanjo znaša!

A resnica je resnica in ostane resnica. Povem jo v naslednjem spisu tem lažje, ker mi nihče ne more očitati osebnih interesov. Kajti spis, ki ga priobčujem je bil objavljen pred mnogimi

LISTEK.

Koncert »Zbora moravskih učiteljic«.

I.

Z one strani vody
v lese ve bučině
zpívá pastýřčka
jako křepelččka.

Hvala Vam tovarišice, da ste nas posetile, in hvala Vam za krasen večer. Poklonile ste nam svoje pesmi — najlepši dar, ki ste nam ga mogle prinesiti — saj so vzklikle v srce naših bratov in cvetele na zemlji najbolj slovanskega naroda. Zvenele so mi v duši kakor pozdrav — kakor ljub, ljub pozdrav z one strani vode. Čutil sem, da so tudi naše in ponosen sem bil na svoje slovanstvo in na svoj stan... Da, da... Vaš kralj Matjaž je vstal...

II.

Sivolaz mož je prof. Vach, pri tem pa mladenci-umetnik. Tako oblikuje pesmi le muzik, ki živi za umetnost in ki živi z njo. Naj bo pesem klasična ali moderna, vsako pojmuje z istim raz-

umevanjem in vsako poda temperamentno, plastično in vzorno. Doneči glasovi in jasna izgovarjava pričata, da pozna dobro tudi tehniko glasu, kar naši zbori še premalo upoštevajo. Kaj pomaga temperamentno zapeta pesem, ako glasovno ni na višku? Ako cvillijo soprani in břeščiljo basi? Mnogo je storil v tem oziru pri nas ravnatelj Hubad, a koliko dirigentov mu je sledilo?

III.

Zbor je lahko ponosen na svojega voditelja, a tudi prof. Vach sme biti zadovoljen s svojimi pevkami. Glasovi so mehki, polni in pri tem gibčni, kakor da pojo same solistinje. Tako n. pr. tudi discipliniran zbor godal ne bi mogel lepše izvesti težkega orkestralnega efekta fp. Izgovorjava in povdarek sta bila vzorna, tako tudi intonacija, ki uima kmalu para. Male nesigurnosti v srednji kitici »Fialy« in v pesmi »V dobrým smo se sešli« sploh ne prihajajo pri celoti v poštev. Mnogo tehničnega znanja sta pokazali tudi solistinja El. Janečková in pianistka L. Tučková. Prva je premagala s svojim zvonkim glasom vse ovire, ki se nahajajo v dramatičnih Janáčkovih skladbah, druga pa še večje v klavirskih partij

Dvořákových, Janáčkových in Sukovih pesmi. Želel pa sem si mestoma tišje spremljave, ker je klavir večkrat pokril solistinjo in zbor.

IV.

Program je bil pester in vzorno sestavljen. Stopnjeval se je od klasika Smetane do Suka, kjer je dosegel svoj višek in končal s slovaškimi narodnimi pesmimi. Tovarišice so ta brezbroj napevov, motivov, fraz in besed pele na pamet, kar treba še posebej podčrtati. Te navadice nimamo še pri nas, s časom pa bodo mogoče tudi slovenski pevci itd. Ako hočemo to doseči, je treba namreč mnogo dobre volje, rednega obiskovanja vaj, ljubezni do petja in drugih sličnih lepil lastnosti. Ne bom se bavil s posameznimi točkami, ker je treba glasbo občutiti in ker se le ne da vpisati. Kakor ne razumem starih muzikov, ki se rogajo modernim, tako tudi ne razumem modernih, ki zaničujejo stare.

Kakor plava nad Smetanovimi zbori duh velikana, tako kaže Foerster svoje mojsterstvo v obdelavi zborov. Kakor žubori iz Dvořáka muzika, tako žubore iz Janáčka moderne harmonije iz Suka pestrí ritmi itd. Kdo more trditi, kaj je bilo najbolje?

Ado Gg.